

III.7064.333.2021.DS

Pani
Marlena Małąg
Minister Rodziny i Polityki Społecznej

Szanowna Pani Minister,

z przykrością muszę poinformować Panią Minister, że Rzecznik Praw Obywatelskich nadal jest adresatem licznych skarg na przewlekłość postępowań w sprawach o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych oraz świadczenia wychowawczego, objętych koordynacją systemów zabezpieczenia społecznego.

Problem ten był już przedstawiany w wystąpieniach generalnych Rzecznika Praw Obywatelskich, począwszy od 2016 r.¹ W odpowiedziach na wystąpienia Rzecznika Pani Minister wskazywała na podejmowane działania zmierzające do poprawy sytuacji w tym zakresie.

Realizacją zadań związanych z unijną koordynacją świadczeń rodzinnych oraz świadczenia wychowawczego zajmowali się do końca 2017 r. Marszałkowie Województw. Jednak z uwagi na liczne opóźnienia w prowadzeniu spraw, podjęto decyzję o przejęciu z dniem 1 stycznia 2018 roku, na mocy ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z systemami wsparcia rodzin, zadania unijnej koordynacji świadczeń rodzinnych oraz świadczenia wychowawczego przez Urzędy Wojewódzkie.

Ta zmiana miała usprawnić proces ustalania prawa do świadczeń, ale nie znalazła ona odzwierciedlenia w mniejszej liczbie skarg. Wydaje się zatem, iż nie doprowadziły one do usunięcia zaległości i nadal istnieje poważny problem z rozpatrywaniem tego rodzaju spraw z zachowaniem przewidzianych dla nich terminów. Także Najwyższa Izba Kontroli

¹ ostatnie wystąpienie z dnia 25 marca 2020 r., III.7064.33.2018

w informacji z 2019 r. o wynikach kontroli dotyczącej realizacji programu „Rodzina 500 Plus” uznała za niezbędne wdrożenie rozwiązań systemowych zapewniających terminowe załatwianie wniosków o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego rozpoznawanych w ramach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego².

Skarżący, którzy oczekują na decyzje z urzędów wojewódzkich w sprawie ustalenia prawa do świadczeń, powołują się na przewlekłość dotychczas prowadzonych postępowań i brak rozpatrzenia wniosków nawet dotyczących kilku okresów świadczeniowych. Wskazać też należy, że na wnoszone do wojewódzkich sądów administracyjnych skargi na beczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowań zapadają coraz częściej wyroki korzystne dla skarżących³, stwierdzające dopuszczenie się przewlekłości postępowania, przy czym ta przewlekłość ma miejsce z rażącym naruszeniem prawa.

Osoby zwracające się do Rzecznika podnoszą, iż czują się gorzej traktowane, ponieważ z powodu długotrwałego rozpatrywania spraw nie mogą zapewnić dzieciom dostępu do dodatkowych zajęć edukacyjnych, czy rehabilitacyjnych w przypadku dzieci z niepełnosprawnościami.

W dotychczasowych wystąpieniach Rzecznik podkreślał, iż celem świadczeń rodzinnych i wychowawczych jest wsparcie rodzica opiekującego się dzieckiem i w tej sytuacji czas odgrywa bardzo istotną rolę.

Długotrwałość procedowania skutkuje brakiem pomocy finansowej państwa, czego konsekwencje mogą być bardzo dotkliwe, np. w postaci braku środków na leczenie bądź rehabilitację dzieci.

Najwięcej skarg wpływających do Rzecznika dotyczy przewlekłości postępowań prowadzonych przez Wojewodę Dolnośląskiego, a w dalszej kolejności Wojewodę Wielkopolskiego i Pomorskiego.

Z wyjaśnień udzielanych Rzecznikowi przez urzędy wojewódzkie wynika, iż skala zaległości jest bardzo duża. Przy załatwianiu wniosku w sprawie któregośkolwiek świadczenia, prowadzone są jednocześnie pozostałe niezakończone postępowania dotyczące rodziny, by kompleksowo udzielić informacji instytucjom zagranicznym, przy czym nie została jeszcze zakończona znaczna liczba spraw przejętych od marszałków województw.

Istotne jest, iż sprawy z zakresu koordynacji z reguły nie są sprawami prostymi, ale wymagają przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego polegającego na uzyskaniu informacji z instytucji zagranicznych oraz uzupełnienia dokumentacji przez stronę, co znacząco wpływa na wydłużenie czasu postępowania.

² LGD.430.002.2019 Nr ewid. 90/2019/P/18/065/LGD - <https://www.nik.gov.pl/plik/id.21260.vp.23894.pdf>

³ wyrok WSA w Warszawie z dnia 1 sierpnia 2018 r., sygn. I SAB/Wa 197/18; wyrok WSA w Krakowie z dnia 17 stycznia 2019 r., sygn. III SAB/Kr 42/18;

Mając powyższe na uwadze, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2020 r., poz. 627 ze zm.), uprzejmie proszę Panią Minister o przedstawienie informacji o podjętych i planowanych działaniach zmierzających do usprawnienia procesu wypłaty świadczeń rodzinnych i świadczenia wychowawczego objętych koordynacją systemów zabezpieczenia społecznego, a w szczególności likwidacji zaległości powstałych w powołanych wyżej województwach.

Z wyrazami szacunku

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/